

generali constan. concilio. p dñm cancellari
um ecclesie parisiensis Anno dñi. Dccc
xxvij. die dñica. xvij. Januarij. qua die fuit
festum beatissimi patris Anthonij

Finis.

Tractatus eiusdez

in quo soluit questiones in pcedenti fmo/
ne motas et tunc breuitate tempis vrgen/
te non solutas.

Maprie facte sunt in ebana ga
lilee/et erat mater Jesu ibi rē
Assis et tu nobiscum pia
mater Jesu / quās te petente
ministratur nobis hodie. **Vi**
num sapientie salutaris sancteq; deuotio /
nis qd vt fiat te salutamus dicentes ane
Auprie rē. **S**up quadrupla themas hu
ius deductione coram scra constan. syno /
do tenuimus alias modū non dialogi so /
lius sed tetralogi quemadmodū quattuor
esse filias sacre sapientie eo tunc notatum
est quoz nomina z officia duplex hoc exa
metrū pandit. **A**ra gesta docet qd credas
allegoria. **M**oralis quid agas / quo rēdas
anagogia. **P**orro subintroduca est studi /
fita specularis ancilla sapientie non in /
dustria que multas ab his forozibus que /
stiones sup nuptijs hodiernis / ab allego /
ria pcpue potierat. **E**t quādo de gloriosif
sumo anachoritarum Anthonio cui tunc
celebris erat dies exorsit deuotio verbum
fidei / qm̄ in sup breuitas amor plurima iā
dictata linquere iussit. repetit sepe z multū
eadem studiositas auida sciendi quatinus
in medium pdeant omiffa. hinc morē ge /
rere pfluat familiaritas secū velut a puero
traducta. **E**rat autem sextuplex ad alle /
goriam studiositatis questio. **P**rima qui /
bus ad ornata est dotib; eccia sponsa a xpo
sponfo suo. **A**ltera qualis est habitudo cri /
sti sponfi ad ecciam sponsam. **R**ursus vice
uersa qualis est habitudo sponse huius ad
sponsum suum z ad eius vicariū quem ap
pellamus summū pontificem. **A**mplius
quarto qualiter et q; vtiliter deus carnale
coniugium voluit huius spūalis signū eē.
Subinde quo pacto materialis eccia spi /
rituale significat sic vt mutuas sibi laudes
et noīa cōdicēt. **D**emū sexto quib; modis et
locis sacre scripture figuratur he nuptie cri /
sti z ecclesie. **E**t quidem allegoria tradit
dit dotatam ecclesiam a xpo vini bonitate

quod vinum est non materiale / qd multuz
potatum sicut loquitur sapiens irritatiōez
et iram z ruinas multas facit z in nouissi /
mo mordebit vt coluber a quo pposuit sapi
ens abstinere carnem suam vt animū suuz
transferret ad sapientiam. **V**inum igitur ta
le sed electissimum spūale z theologicū itel
ligimus / p̄sus optimum iocūdistimū z sa
natiuum quod sensit semiuuuis a samari /
tano curatus / hoc est vinum sacre scriptu /
re recreans viuificans atq; letificās cor ho
minis mira iocunditate spūs. si fuerit in so
brietate potatum iuxta monitiōez aposto /
li. **N**on plus sape q; oportet sape / sed sape /
re ad sobrietatem que sobrietas est humi /
litas. **D**efecerat olim vinum istud i nu /
p̄ijs quas ab Abel iusto imo z ab Adami
deus fm̄ ppositum voluntatis sue disposu
erat celebrare. ita vt iure dici posset vinum
non habent / habebant nec negamus pau /
cissimū admodū vinum istud sapientie sa
lutaris. **S**ed quid inter tot z tantos illud
erat / potabant passim plurimū vinum pre
stitutionis de aureo calice babilonis quo
meretripilla magna vanitas secularis in a
pocalipsi inebriabat reges terre. **D**e quo a
pud moysen fel inquit draconum vinū co /
rum et venenum aspidum insanabile. **E**t
antea vna eoz vna fellis / z botrus amarif
simus. **V**inū istud si nescis est sapie terre
ne animalis z diaboli mixtum erroribus
imp̄ijs / heresibus z blasphemijs quasi to /
tidem reptilibus venenatis. cuius toxica /
ta fer non est ecinanita bibent ex eo omēs
peccatores terre. **A**t uero dum aduenit xps
cum discipulis suis ad mysticas eccie nup /
tias / dum affuit ibi mater Jesu que illumi
nata vel illuminatrix interpretatur p̄pinatus
est vinum bonuz sapie que de sursum est p
reuelatiōem habitum qd reseruatū est vs
q; adhuc. i. dum aduenit plenitudo tempo
ris quando gratia et veritas p̄ Jesum chri
stum facta est / quando p̄terea tristicie z tri
bulationis aquam conuertit in vinum le
ticie spūalis. **A**udi quomō. **S**ed quia in /
quit hec locutus sum vobis tristicia i ple /
uit cor vestrum / ecce ydras plenas aq; vs /
q; ad summū. **S**equitur admiranda con /
uersio dum subiungit **S**ed tristicia vestra
conuertetur in gaudium / hoc antea p̄dixit
rat ip̄e dum ait. **B**eati qui lugent quoniaz
ip̄i consolabuntur. **H**ic autem luctū has
lacrimas inducit vinum sacre sapientie cō

punitium/ eo q̄ in multa sapientia mult
 fa sit indignatio ait **Ecclesiastes**/ et qui ad
 dit sapientiam/ addit et laborem **Ostendit**
 quippe sapientia et sapere facit quē ad mo/
 dum nascimur natura filij ire/ filij mortis
 eterne/ nescientes introitum et exitum no/
 stram quia nemo scit an amore vel odio di
 gnus sit in hac valle lacrimarum/ quantum
 cumq; ascensionem disposuerit in corde suo
Verum sunt hec abscondita a sapientibus
 et prudentibus huius seculi propterea du
 cunt in bonis dies suos/ querunt hic con/
 solationem suam/ id sequitur/ quod est om
 nium pessimum atq; miserrimum transierunt
 in affectum cordis/ dum dulcescit iam in eis
 acerbissimum iniquitatis vinum doctrina
 bibunt erroneas impias et blasphemias p
 veris quibus aque furtive hereticorum dul
 ciores sunt/ et panis absconditus qui se palā
 prodere non audent suavior. **Quid**
 istud est vinum super cuius defectu cōque
 sta es o misericordissima mater **Jhesu**/ di
 cens et insinuans/ vinum non habent. nō
 vitis/ sed postulas vinum aliud pro nu
 ptijs christi filij tui et ecclesie/ vinum sacre
 scripture vinum theologicum/ quod ab in
 itio propinavit ecclesie sue filius tuus fra
 ter et sponsus. **Sed** ecce pro ch̄dolor vi
 num istud euangelice doctrine/ merum/ sa
 crū est quasi plenum mixto/ multiplici mi
 xture. **Discet** auaricia turbidam et sceno
 sam aquam sapientie terrene quā exquisie
 runt filij **Agar** fm̄ traditiones hominum
Hec est ardens cautela et astucia conquire
 di diuitias accumulando sibi densum lu
 tum/ in auro et argento. iure vel iniuria. s̄
 feruentibus ei dolis fraudibus/ periurijs
 vsura/ symoniaca q̄ prauitate **Hanc** aquā
 q̄ biberit sitiet iterum vehementius quidē
 et acius **Causat** enim ydropicam sitim a/
 uaricia apud quam profecto quo plus sūt
 pōte plus sitiuntur aque. **Discet** luctu
 ria sedam bituminosam atq; sulphuream
 aquam sapientie animalis que est ardens
 astucia pertingendi ad illecebras carnis
 voluptates nō extinguentes sed augentes
 sitibundam carnis pruriginem sicut dyp
 sas serpens que medijs sitit in vndis. ait
Lucanus **Propinat** et miscet superbia
 aquam sapientie diabolice/ que est curiosa
 libido cognoscendi subtilia. sed inutilia. s̄
 superuacua sed nociua quoniam inflat ra/

lis scientia violēto potu suo generat q̄ tor
 siones. et enecat corda superbiorum/ hinc ex
 cogitatio magicarum artium/ hinc adiuē
 tio et defensio nouarum peregrinarū q̄ do
 ctrinarum. **Quo** cōtra vinū sacre scripture
 liberat a curis/ ideo liber dici potest. **Pu
 rissimum** est mundans ab inquinamentis
 sobrium est suppressens omnem superbi
 am mentis dum in obsequium fidei omnē
 captiuat intellectum. **De** quo vino termi
 netur sub consideratione triplici questiois
 prime solutio.

Prima cōsideratio

In mysticis christi et ecclesie nuptijs de
 bet vinum theologicum tanq̄ optimū at
 q̄ salubriter inebrians anteponi. **Ratio**
 nem dat architrachinus in euangelio vt cuz
 inebriati fuerint non curent neq; querat
 id quod deterius est/ contenti suauissimo
 prioris vini gustu/ quod satiat/ quod letifi
 cat/ quod in consolationem etiam amara
 conuertit. **Iusticie** enim domini recte leti
 ficantes corda. **Senserat** hoc sapiens qui
 ait. **Nihil** est dulcius q̄ respicere in mādas
 tis domini/ hinc est illa prophete exclama
 tio quam dulcia faucibus meis super mel
 ori meo. **Quo** circa bibite amici clamat sa
 pientia et inebriamini carissimi **O**bediue
 rat anima que gloriabūda dicebat in epi
 thalamio sponsi et sponse. **Introduxit** me
 rex in cellam vinariam/ et p̄pha. **Calix** me
 us inebrians quam p̄clarus est. **Hinc** de
 mum est illud ecclesiasticum in persona fi
 delium/ bibamus sobriam ebrietatem sp̄s
 ritus. **Biberat** hanc ebrietatem petrus in
 monte qui factus est inde nesciens qd dice
 ret. **Bibebant** hanc apostoli die penteco
 stes in taberna cenaculi grandis/ et strati
 ti/ dū supabūdantissimo p̄fusi sunt vino su
 p̄naturalis sapientie/ omnem edocti vel
 ritatem salutarem **Sed** stulta gens multo
 madere deputat/ quos spiritus repleuerat
Vis scire q̄tum in vmbra figuraliter do
 cuerit **Doves** p̄ponendum esse vinū de
 calogi/ quod est vinum fidei/ custodite in/
 quit mandata domini dei vestri que p̄e
 cipio vobis. **Sequitur** hec est enī v̄ra sa
 pientia et intellectus coram populis vt au
 diētes vniuersa p̄cepta hec/ dicant **En** po
 pulus sapiens et intelligens/ gens magna.

Predare quidem et diuina voce fert vnus
 in quodam generali concilio respondisse/
 dum quererentur constitutiones noue fie/
 ri. Quid sibi vult inquit cōstitutionum ta/
 lis multiplicatio ceruicibus imponenda fi/
 delium/ euangelio nec cognito nec obfua/
 to/sciatur in p̄mis et seruetur euangelium.
 Quid sonat aliud obsecro dictum tale q̄s
 istud. omnis homo p̄mum bonum vinnm
 ponit/ vere sic est/ sic agere conuenit eccle/
 sie synodaliter congregate. Dicit aliq̄s
 reprobas ergo decretales et decreta summo
 rum pontificum constitutiones synodales
 diocesanozum/ et ita ita derelinquis? Non
 reprobo fateor/ scio dictum esse per christū
 qui vos audit/ me audit/ scio legem euāge/
 licam stabilitam. In sup naturalibus prin/
 cipijs et in regulis vniuersalibus reliquis/
 se p̄ticulariū agibiliū dererminationes apo/
 stolis et discipulis suisq̄ successoribz. Hūc
 vero qualis insania est deserere legem regis
 deserere fontem vini sapientie salutaris vt
 stabiliatur p̄mimis lex subditorum et ante
 ministretur non dicam vinum qualecūq̄s
 sed aqua sapientie animalis et terrene. An
 de fit plerūq̄s irritū mā datum dei. put se cō/
 formans christus ysaie verbis phariseos
 arguebat. Inuenies apud eos qui nomen
 sibi religionis appropriarunt/ plus puni/
 ri transgressiones humane constitutionis
 satis frivole super delatione vestis huius
 vel illius super vsu cibi talis aut talis q̄s si
 blasphemando quis deum negauerit deie/
 rauerit violauerit sabbata eius et vniuersa
 decologi precepta. Quid vero de prelati
 sentire debeas/ curias suas in trasinodalia
 concilia lites punitiōes excōiōnes te do/
 cebunt. Quid q̄ fastidiunt vinum istud sa/
 cre scripture conquisitores huius seculi / q̄
 niam animalis homo non pcipit que dei
 sunt/ stulticia em̄ est illi/ et sicut gustato spi/
 ritu desipit caro sic carne gustata d̄sipit spi/
 ritus et fit velut in occasu lumiose verita/
 tis. quoniam p̄terea tumens p̄ arrogantiā
 animus dedignatur captiuare intellectum
 p̄prium in obsequium fidei. quia rursus vi/
 deri refugit quasi discipulus sub magiste/
 rio theologoz quos ideo despicit/ ne dum
 ignorare conscius est que sciunt/ ipe min⁹
 sapiens appareat. In oculis suis vel alienis
 ita q̄ in theologie contemptū suam igno/
 rantiam consolantur.

Consideratio secunda

In nuptijs crescentis ecclesie dū vi/
 num sacre scripture seu theologicum p̄pia/
 batur discumbentibus principibus alijs
 ab architriclinis qui fuerunt doctores the/
 ologici/ tunc ecclesia dotata fuit ampla tē/
 poralitate sic formidandum ē ex contem/
 ptu vini huius/ ne tollantur aut notabili/
 ter minuantur dotes huiusmodi tempora/
 les ab eadem ecclesia

Consideratio tertia

In nuptijs ecclesie nunq̄s deesse poterit
 vinum theologicum qd̄ est vinū fidei vsq̄s
 ad consumatiōem seculi/ poterit tñ apd̄ plū
 mos discumbentū et ministratiū i bis nup/
 tijs verti vinū vel istud in contemptum vel
 in nauseam vel in morbos varios i insani/
 am et in mortem. Has consideratiōnes
 vt i predicto sermōe latius exponerem nec

De nuptiis

obmitterem purgebat zelus domus dei/zelus fidei/zelus presentis concilij/zelus professionis theoloice/q̄ videbatur tanq̄ potens crapulatus a vino nil metuens/sz obnia queq; vicia vel errata persequi nitens.

Sobrietas vero moderatrix expectetur ait tempus aliud locus alter et actus/meli⁹ est nichil q̄ pro rei magnitudine pauca dicere. **D**ulce autem dicendis vt vides hora non suppetit/simul obseruandum est illud salustij a hieronimo comēoratu/frustra niti/neque aliud se fatigando quā odium querere/extreme dementie est. **Q**uo cōtra zelus in spiritu vehementi neque tardandū esse/neque dissimulādum/sed importune et oportune ingerendam eciam nolentib; esse doctrine veritatem. **L**iberet animam suam quisquis est inductus predicator aut doctor in cathedra non pestilentie sed religionis cristiane. **Q**uid michi detractiones quid odia & quid irrisiones & quid ludibria quid persecutiones & felix mors quam veritas pepererit. **P**arcus ista/respondit sobrietas/memineris casuum petri ibome et aliorum sine numero / q̄z primus ad cristum. **E**tiam si oportuerit me tecum mori nō te negabo/alter ad coapostolos eamus et moriamur cum eo. **P**utas q̄ in cellā vinariam introduxerit te rex/ vide q̄ ordia uerit in te caritatez/ secundū sniam. **I**taque **I**taq; q̄ se existimat stare videat ne cadat.

Ait tandem isto alioq; plurimo sermone conpescuit tunc sobrietas zelus feruidū non vt pacem erroribus daret/absit/sz bellum quereret eo capitalius et efficacius q̄ moderatius tempora cōspicit psonas & loca quidem necesse est vt interim errores et vicia quos tollere nequit zelus a domo dei. toleret et gemat. miserans eccie vicem horridam si in nuptiis eius p̄pinare vinū bonum fidei conuuiis symbolice cōueniētib; vel non vacat. vel non licet. vel nō expedit/ dum illud non pdesse sed obesse comperit/ eo q̄ pars non exigua. vinuz istud optimum aut cuz abominatione reicit/ nec bibit aut bibitum mox euomit cum nauseat/ aut forte retentum visceribus illud in felle um virus vertit. **L**ausantib; hoc ira furore odio dissimulatione tanq̄ humorib; no/ p̄ijs quib; infectus est spiritus bibentis.

Porro studiositas speculatrix/ s̄bitroducta tē p̄formādis q̄oib; p̄missis/ postulare videbatur in ipa meditatione mea dissolu

tionē earum/ contestans nihil illic esse mordac; acrimonie nihil odiose vel amarveritatis. **C**onsentiens allegoria/ accipe inquit p̄ scda questione. primo q̄ sponsus ecclesie christus deus ipam se dignam nō inuenit sed effecit. qz non ex operibus iusticie que fecimus nos sed fm miam suaz saluos nos fecit. & prior dilexit nos/ vt qui gloriatur in domino gloriatur. seruiens ei cuz timore et exultans cum tremore. **A**ccipe p̄ secūdo q̄ sponsus ecclesie **J**esus recedens ex hoc mundo. non ita dereliquit eā sicut nec matrem ppriam dum viueret qui habeat custodem continuū saltem seipsum principaliter ministerialiter p̄ illos quib; dixit **E**cce ego vobiscum sum vsq; ad consummationem seculi. **A**ccipe tertio q̄ sponsus ecclesie **J**esus dum comisit eam petro custodiendam/ illum maiori quo ad hoc insigniuit p̄uilegio & autoritate q̄ iustu **J**oseph. aut **J**ohannē euangelistā dum eis in custodie cura ppriam commisit matrem. **A**ccipe quarto q̄ sponsus ecclesie sibi dedit omnia in manus virtute dilectionis illius qua maiorem nullus habet/ que est vt animam suam p̄ eadem posuerit/ quo etiā (put arguit ap̄plius) si seipm tradidit nō omnia simul inferiora donauit. **P**auēat igitur et cōtremiscant/ qui sponsam hanc vel contemptui vel odio vel opprobrio verbis aut operibus habuerint/ qui plenitudini p̄ntis sue non erubuerunt detrabere qm̄ ira viri sui nō p̄cet in die vindicte/ zelotes ego sum dicit dñs exercitū. **A**terū dū alteram formas q̄oem o studiositas q̄lis sit bimodo sponse huius ad sponsum suum & eius vicariū. **T**rado tibi p̄mo q̄ ob honore spon si debet eccia synodaliter aut nō synodalit cōgregata tractare summū pontificē reuerent & honorifice cum omni beniuolētia si laudabiliter imo & si tolerabiliter ip̄e pontifex tractat eam/ dico tolerabiliter quoniā in multis offendimus oēs/ & pusq; abijciatur/ expectanda est iudicialis snia dinortij. quē admodū in epis inferiorib; hacten⁹ obseruauit p̄cedentium patrum discretio. **T**rado p̄nter q̄ ob reuerentiā sponsi d̄z ecclesia vicariū & custodem sibi datū noisare patrem/ et ipm̄ velut dominum et caput suum/ honoribus & obsequijs p̄ se & filios suos sedulo p̄uenire/ similiter & ecclesia; romanam peculiari quodam consortio sibi iunctam/ neq; talem patrem conuenit de

tractionibus vel iniurijs exponere sed opere quoad licuerit turpitudinem eius.

Sumatur exemplum in beata virgine que Joseph appellabat dominum suum venerans et preponens in loquendo eum sibi. **E**cce ait pater tuus et ego dolentes querebam te etc. **T**rado nihilominus tertio quod si vicarius huiusmodi frigidus fuerit aut maleficiarius a deo quod ad generationem filiorum spiritualem sit inhabilis: talis existimari non debet idoneus ecclesie sponsus: aut sponsi vicarius. **E**st autem generatio nis huiusmodi semen sanctum verbum dei seu fidei: non varia traditio filiorum huius seculi.

Trado rursus quod ecclesia si fiat vicarius sponsi sui fornicator aut adulter ducens viciniam et repudiatam et sordidam et meretricem contra iussionem legis in leuitico: si se uere tractauerit ecclesiam. **S**i spoliauerit eam vestitu suo per dilapidationem: si ab utroque voluerit per symoniam: si suffocauerit fetus suos intra vel extra uterum: per exempli perniciem: si peremerit gladio mortiferi scandalo se doctrinae vel operis pestiferi: vel notie dissimulationis in correctione viciorum et heresum: tali debet dari libellus repudij: presertim si vitijs suis incorrigibilitatem addiderit: ne retentio sit in dedecus et contumeliam sponsi sui: et in perniciem filiorum: et ne videatur sue nutriti malicie.

Querere a ulterius quarto principaliter o studio sitas qualiter et quam utiliter deus carnale coniugium voluit spiritualis signum esse: ego paucis expediam. Nulla in primis videtur anime deuote consideratio suauior altior atque benignior: quam si pura cordis simplicitate et humilitate meditetur se sponsam christi: quoniam sicut in humanis affectibus amorosis: precellit dilectio sponsi se corporalis ad sponsum et contra reciprocum super amorem patris et matris: sic non potuit amor mutui anime ad deum et dei ad animam teneriori ut ita dicam: seruientiori et intimiori noie vel exemplo tradi quam sponsi et sponse: hinc est illud epithalamium de canticis canticorum: quod pro contemplatiuis et in anagogicos raptis excessus. **S**alomo tunc amabilis domini composuit: put sanctissimorum doctorum sinceritas exposuit.

Porro nulla videtur ex aduerso periculosior meditatio: quam si presumat anima fedis adhuc cogitationum desideriorumque fatasma hibus oppleta sordida: debere licenter as

surgere ut se recogitet sponsam christi. **I**n tercurterunt enim protinus nuptiarum carnalium turpes imaginesque desideria pariunt turpiora. **R**ecogitet potius anima talis: **Q**uia deus ultionum dominus est terribilis in consilijs super filios hominum. **D**iscat ad eum: quis nouit potestatem ire sue: et pre timore tuo iram tuam dinumerare. **S**i militia denique proponat sibi timoris incus: sua. **T**unc anima si magis interim profecerit vocet et habeat christum ut patrem: ecclesiam ut matrem: clamans in spiritu sancto. **A**ba pater: denique tandem veniet ad oscula et amplexus sponsi. **T**radit **D**icronimus morem apud hebreos hunc haberi quod audiendi cantica canticorum nullus admittatur minor annis: xxx: ne spiritualibus abutens canticis in carnalem ea vertat lasciuia. **A**d de seculo coniugium. **A**de si non peccasset: illud non fuisse sacramentum christi et ecclesie: sed bene dei ac rationalis creature ab eodem gratifice desponsate. **T**ene postremo virginitate coniugium Joseph et Mariæ licet consummatum non fuerit carnali mixtione: fuit tamen verum sacramentum christi et ecclesie. **T**um quod fuit in hoc coniugio cum virginitate mater nitas vera: et plis fecunditas: quemadmodum est in ecclesia: non sic in consecratione virginum: ubi non est fecunditas: nec in consummatione nuptiarum carnalium: ubi definit virginitas: fuit in super ratione proles vera conformitas nature diuine cum humana. **E**t hic multa super hoc virginali sacramentis: moque coniugio salubriter et deuote meditata suppetunt purgatis aiabus in fide et moribus que pretere inquit allegoria: aliis quens ea anagoge forori diuinitissime.

Rursus ad aliud quod inquiris o studio sitas: quo pacto materialis ecclesia spirituales significet. **R**atio patet facilis ex institutione consecrationis et dedicationis sue. **U**nde perspicuum redditur quis et quibus honoris cultus reuerentie cultus materiali debetur ecclesie: contra begardorum errorem: contra superbiam illorum quos alloquitur apostolus dicens: an ecclesiam dei contempnitis: contra dissolutiones indecoras seruientium deo: cum garulationibus cum ineptissimis vanitatibus: et insanis falsis. **D**enique non sine causa christus eiecisse legitur vendentes et ementes de templo: grauer inronas illud propheticum. **D**omus mea domus orationis vocabitur: vos autem fecistis eam speluncam latronum: faciunt et nunc o saluifer christe

De nuptiis

Domū tuam stabulū porcorū gruniētū v/
canum lacrantium/vel ridicularum simea
rum non recogitantes animo quod excla
mauerit **Jacob** post visionem scale misti/
ce in qua erant angeli ascendentes et descē/
dentes/ q̄s terribilis est locus iste. vere non
est hic aliud nisi domus dei et porta celi.
Hic aprissime sacrum conuiuium nup/
tiarum christi et ecclesie celebratur et sumi/
tur. **Hic** efficaciores sunt ceteris paribus
orationes q̄s in loco vel puato vel pphano
Hoc pulcre post dedicatōem templi salo
monis/ deprecatio sua flecis genibz et ma/
nibus eleuatis dum laudaret deum et po/
pulo benediceret dedit intelligi. **Simili**
ter in ornatu vario templi in ordie mistro/
rum. in cultu multiplici ceremoniarū debet
accipi. in quibus singulis tot sunt misteria
quot verba signa vel opera. **Veniā** mus
ad illud quod vltimo quesitum est. **Qui**
bus modis et locis sacre scripture figuran/
tur he nuptie christi et ecclesie. **Animadu**
re triplex coniugium quale tradit soroz lit/
tera in tribus patriarchis. in **Abraam**. in
Isaac. et in **Jacob**. **Attende** conformiter
mistic quoniam nubit deus humanitati
in incarnatione. nubit anime singulari in
fide et deuotione. nubit ecclesie vniuersali in
elargitione bonoz tam vie q̄ patrie. **An**/
delicet sit vna sponsa. sunt tamen sexagin/
ta regine et xx. concubine et adolescentularū
non est numerus. **Figuratur** hec triplex
coniunctio nuptialis/ in matrimonijs vt p̄
dicimus trium patriarcharum **Abraham**
Isaac et **Jacob**. **Vis** scire quomodo **Cer**
te coniunctus est **Abraam** cum **Sara** que
sui nominis interpretatione sonat idē quod
dā carbo/ puto q̄ non extinctus carbo/ sed
ignitus. ignis vero dum incorporatur carbo
ni fit velut vnum ex ambobus/ quoniā car
bo suscipit actiones ignis factus ardens et
lucidus. **Oro** vide si non fuerit tale aliqd
in humana natura dum vnita suppositodi
uino facta est sicut ignitus carbo ardens p̄
caritatem. lucens per honestatem. **Facta** q̄
q̄s est idiomatum cōmunicatio/ virtute cu
ius homo dicitur creasse celos. et deus por
tasse dolores nostros. **Intende** preterea q̄
niam habuit **Abraam** de **Sara** filiū vni/
cum. cui nomen **ysaac** quod interpretatur
dicitur risus vel gaudium in quo tota spes
hereditatis erat reposita. **Hos** vero nun/

quid non et matrimonio dei cum humana
natura/ risum suscepimus et gaudium repa
rationis nostre spem hereditatis perpetue
Falloz si non hoc gaudiū nunciauerit an/
gelus in die natiuitatis sponsi dum ait pa
storibus. **Euangeliso** vobis gaudium ma
gnū quod erit omni populo. **Sed** neq̄
defuerunt encenia neq̄ donaria nuptiarū
dum nunciata est **Gloria** in excelsis deo. et
in terra pax hominibus bone voluntatis.
Dum in misterio floruisse perhibentur vi
nee engadi/ cum ceteris miraculis. **Ce**
terum pro secundis nuptijs christi cum ec
clesia. subiungamus figuram matrimoniū
ysaac cum **Rebecca**. cuius nominis inter/
pretatio est/ multum accipit. **Et** que spon/
sa/ queso mai⁹ aliquid accepit a sponso q̄s
a christo suscepit ecclesia. **Potuerāt** hic
dotes seu dotationes sue nūerari super na/
turales. naturales spirituales et tempora/
les. de quibus supra notauimus **Quid** q̄
fuerunt ex hoc matrimonio duo filij varie
fortis et indolis. **Jacob** bonus et simplex
Esau malus feror et discolor. de quibus a
deo dicitur **Jacob** dilexi/ **Esau** autez odio
habui. **Per** istos vero fratres quid aliud
datur intelligi q̄s in ecclesia que est congre
gatio fidelium. diuersa generatio filiorum
quorum sunt aliqui solo nomine christia/
ni. aliq̄ re simul et nomine. **Vali** subinde p̄
sequuntur bonos sicut **Jacob** et ab **Esau**
multa p̄pessus est. **vix** est itaq̄ **Jacob** in ec
clesia quem non exerceat **Esau** malicia.
Deniq̄ christi desponsationem cum a/
nima singulari figurant nuptie **Jacob** cū
duabus sorozibus **Lya** et **Rachel**. **Lya** a/
ctiue vite. **Rachel** contemplatiue typū ge/
rit in anima deuota. quarum filios si nūe/
rare et ad figuram traducere studeremus. re
censendus esset libell⁹ ille **Richardi** pulcer
rimus de duodecim patriarchis ad quem
remittimus. **Adde** q̄ ad p̄dicta **Dies**
totus desiderabilis tribz animam sc̄am ap
pellat nominibz in canticis/ sorozem filiaz
sponsam. **Sorozem** p̄pter coniunctionem
sui cū humana natura. **Filiam** p̄pter cōiun
ctionem sui cum ecclesia que m̄r est **Spō**
sam. p̄pter cōiūctiōem sui p̄ gratiam aut glo
riam cum ipamet anima sancta. **Consi**
dera tandem et inuenies nuptias omnes
istas factas esse in chana galilee. **Hinc** **ysa**
ias **Zel⁹** dñi exercitū faciet has vicz nupti
as/ **Et** hoc in galilea q̄ transmigrationē sū

gnificat vide q̄ mirabilis q̄ multiplex trāf
migratio. dum diues fit egenus/eternus tē
poralis/deus passibilis in p̄mo matrimo
nio. dum igitur sc̄do dimisit ecclesia suos er
rores/sua ydola/culturas deoz/cerimoni
as iudeoz/dum in tertio fit anima de me
retrice sponsa xpi/fit vxor regis summi q̄ p̄
us erat scortum vel mūdi vel carnis vel di
aboli. **S**tudiositas his auditis gratias
agens verita ē allegoriam vltra fatigare q̄
mōlibet aut responsis que idcirco finez lo
quendi fecit in imp̄catione p̄cipitatis ha
bende cū his nuptiis xpi et eccie nūc et in se
cula seculoz. **V**ibi vero ad meip̄m reuer
tenti zelus domus dei nō defuit qui moni
tionibz sobrietatis obediens cōsenserat si
lentio p̄teriri tunc declaratiōem duplici ap
posite cōsiderationis de vino sacre sapien
tie. **E**rat enī zelus sc̄dm scientiam p̄pterea
fugiebat et multiloquij tedium / et amore re
dargutionis odiū / p̄stolans cōmodius lo
cum alterum tps et actū. **E**ximulauit me
nihilominus postmodū crebro quidem et
multum sibi vocem dari. que si negaref pe
tebat omnia script̄ / inseri / inducebat feruū
fabulose mide qui domini vidēs asininas
aures quia prodere palam timuit submur
murauit et infodit terre vnde ferunt arun
dines exorte viciū mide subsibilātes. **S**ua
debebat zelus in p̄posito saltem ita fieri pro
nūcians / neqz scientiam sibi que tempa p̄
sonas et loca circūspicit / neqz compassiōis
caritatem deesse. **R**ecte quidem quoniam
hic demum zelus est laudabilis / qui mala
quelibet auferre vult q̄ videt in domo dei.
Sed si tollere nequit tolerat et gemit to
lerat fm scientiam / gemit p̄ cōpassiōē. **E**st
itaqz scientia sine zelo languēs. **E**st zelus
sine scientia p̄cipitans. **E**st vtrūqz si deēt
compassiō nimis amaricans et inducēs nō
tam correctiōem vitij q̄ irritatiōem odiij / ze
lus igitur ad vim irascibilem / discretio ad
rationales. compassiō ad concupiscibilem
mouendas vno mutuo q̄ cōsensu spectāt.
vt ordinatus in se sit totus homo potens
p̄ zelus / sapiens p̄ discretionem / beniuolus
p̄ compassiōem / assecutus in hoc appria
ta beatissime trinitatis / que sunt potentie /
vigoz / sapientie fulgoz / beniuolentie dul
cor. in quibz fundant apud opationes lau
dabiles modus species et ordo. **I**tem men
sura numerus et pondus. **R**ursum vnitas
veritas et bonitas / referēdo singula singu

lis appropriatis beatissime trinitati ex q̄ om
nia efficienter p̄ quaz omnia exemplariter.
in qua omnia finaliter existunt: sicut ē om
nibus causa essendi / ratio discernendi / et or
do viuendi. **E**t quando zelus apud me cō
scium se fatebatur habere sibi socias scien
tiam atqz compassiōem p̄cipue que nihil
p̄ iniuriam. nihil in iram. scandalum. liuo
rem. odium vel rancorem cuiusuis persone
dicere vellet aut scribere sed ad extirpatiōz
errorū et emendatiōē errantiū morē ei ge
rere disposui / scriptis inserens que circa du
plicis p̄dicte cōsiderationis p̄tractiōem de
negligentia vini sacre scripture salubri mo
nitione videntur annotanda.

Erat igitur sc̄da cōsideratio q̄ in
nuptiis crescentis ecclesie etc.
Feruoꝝ itaqz deuotionis qui
principes et alios doctores eccle
siam mouit vnde queso genitus fuit: si nō
ex p̄cepto calore vini spūalis sacre scrip
ture vebentis ad eterna mentes suas terre
noꝝ amore calcato. **N**ūc autem si viderint
pincernas vini huius p̄relatos et docto
res labi funditus in inferiora terre neqz vl
lam de spūalibus sollicitudinem gerere qd
nisi repetāt que dederunt causa cessante con
ferendi aut q̄ a noua saltem donatiōe repe
scant. **E**cce iam vidimus pl̄imos in sa
cris enī l̄ris eruditos q̄ vitij p̄latoꝝ ir
ritati / zelantes domum dei non fm scienti
am / nequaquā timuerūt suggerere p̄ncipibz
et pplis vsqz ad p̄pessionē mortis q̄ fas erat
eis tollere spūalia clericoz habitualiter deli
quentiū. **R**ursum q̄ bona eoz nō erant nisi
si pure elemosine. **N**isi sup nō erant tradi
ta nisi sub cōditione bñ viuēdi et vtendi q̄
deficiente p̄ibat titulus iuris. neqz q̄c̄qz re
liquū clero tali sui erat. **A**dde q̄ nō d̄fuerūt
neqz defunt seculares cupidis auribz et assē
su talia recipiētes / nihil aut facilius q̄ per
suadere volētibz spolia clericoz / dū vl aua
ritia vel odiū vel inuidia vel zelus indiscre
tus trahit eos. **O**pponūt aliū p̄lat̄ et cle
ricis paup̄tatem eccie p̄mitiue in apl̄is et di
scipulis / autenticant e celo missam vocem
dū a **C**ōstantino dotata est eccia maḡ di
uino iuxta p̄phiam danielis de regno chris
ti quā humano cōstituto. **H**odie venenū
effusū est in ecciaz dei. **Q**ue oia qd aliud q̄
spoliādam esse loquūtur ecciam. **V**erū qd
antiq̄: qd sola lectiōe cōgnita cōmēozam p̄
dicatū ē solēnit aprill̄ is v̄bis q̄ m̄dicitas

Mendicitatis et proprietatis

erat solum vel p̄cipuum mediū p̄dicatiōis
verbi dei/ quia spine diuitiarum suffocant
verbum **E**t paulo añ dum quereret ip̄e p̄
dicans qui sunt p̄dicantes. R̄ndit p̄fecto
soli m̄dicantes quoniam paupes inquit
euangelisantur **T**aceo q̄ dixerat antea q̄/
dam ex mendicantibus p̄latis. nos p̄ nob̄
p̄ncipes habebimus aduersus p̄latos. sup̄
addidit alius/ ac etiam mulieres/ subintu/
lit alter minaci vultu. nos tale seminabim⁹
semen in vno die q̄b̄ eradicare p̄ annuz ne
scieris neq̄ poteris/ hec et similia si n̄ibi/
li penduntur a p̄latis secularibus/ sibi defen/
sores suos seculares theologos vinum sa/
cre sapientie ministrantes in puritate. vel
abijciunt. vel negligunt. vel opprimunt. q̄d
p̄ntius est q̄s vt p̄ncipes dicant et statuanc
apud semetip̄os. si mendicitas solum vl̄ p̄
cipuum medium est ad p̄dicatiōem verbi
dei. cum nihil magis incumbat ecclesie p̄e
latis q̄s huiusmodi p̄dicatio. p̄pter quam a
postoli dixerunt nō est nōs equum relinq̄
re verbum dei et ministrare mensis. et pan
lus ait/ non misit me dominus baptizare.
sed p̄dicare. quid eligibilis nobis est q̄s vt
p̄elatos reducamus ad mendicitatem sub
latis tot diuitijs et dotationib⁹/ in quibus
ociosi gloriatur neq̄ superbiunt supra re
gum et principum potestatem. Nihilominus
hec et similia cum p̄dicantur dota/
tionis ecclesie subuersiu a sit applausus. si/
gnificatur vt excurrat fmo. dum vero p̄ fa/
uore debito p̄latorum. p̄ libertatibus eoz̄
p̄ fidei quā tueri p̄fessi sunt vsq̄ ad mortē
defensione p̄dicatio fit. mor oscitant. in q̄/
etantur submurmurant. exubillant tumul/
tuantur finem vident. **A**tendat pastoralis
solicitude. ne per impunitatem talium cre
scat in ecclesiastica hierarchia deordinatio
horror atq̄ confusio. **U**nde si mendicitas
post apostolos et sanctos doctores nouiter
subintroduca. ministraret hodie sola vinū
p̄dicatiōis p̄ populos in ecclesie nuptijs
In multis itaq̄ nūc male est fatior ecclesie.
sed in multis deteriora venirent/ quemad/
modū sumi poterit exdicendis in altera cō
sideratione patens argumentū. **E**cce ve
ro dum talia meditatio cordis mei secū re
uolueret. cōspicere visa est hinc mendicita
tem religiosoz. hinc p̄rietatem p̄latorū. q̄/
rum vtraq̄ p̄dicabat laudes suas. alterius
altera statui p̄ferre se cōtendens. **P**rooc
cupauit m̄dicitas. et quis dubitauerit/ in

quit/ me p̄ferendam esse p̄rietati vel app̄/
p̄riationi temporalium. que volens esse p̄fe/
cta ab h̄i iuxta consilium christi. et vendidi
omnia que habui. et dedi paup̄ibus. vt nu
da sequeretur expedite nuduz christum. **P**re
cello quidem in multis. sed quinq̄s proga/
tinas eūerasse suffecerit. **D**ens nonne
mibi liberior est ad cōtemplationem quo
niam egena sum. nō potens epulari quoni
die laute et splendide. p̄pterea neq̄ cibo neq̄
vino gratior in crapula et ebrietate. neq̄
somnia iaceo somno vino q̄ sepulta
Sum insup̄ ap̄rior ad p̄dicatiōem quo
niam doceo nedū verb̄ studiosissime hau/
stis ex intimo fonte sacre scripture. et artifi/
ciosissime cōpositis in allegationib⁹ in ri/
gmis in rōnationib⁹ miscēdo seculares au
tores poetas et rhetores. **S**ed exemplo p̄/
prio quod efficacissime doctrine genus est
predico contemnendas esse seculi diuitias
pompas honores atq̄ delicias. sequens cri
stum qui p̄us cepit facere/ post docere.

Quid tertio q̄ elongatior sum ab adulari
one q̄ nō tempale lucrum. nō fauorem di
uitum. nō applausum p̄p̄oz. sed sp̄ialem
dumtaxat aiarum salutem exquiro. q̄d enī
mibi est sup̄ terram. **Q**uid p̄terea quar
to q̄ a formidine resistentium verbo dei li
berata sum. dum ab eis maior effici nō am
bio sed refugio. querens in nuptijs. ecclesie
locū nouissimū nolēs p̄mos recubitus i ce
nis. nec salutationes in foro. nec vocari ab
hoib⁹ rabi neq̄ p̄mos carbedas in sina
gogis. **S**eruiat mūdus vniuersus aduersus
me ad quā me poterit sortem viliozem de/
ijcere q̄ m̄dica queram panem meum.

Cōstat deniq̄ me liberatam esse a omni
solicitudine. **C**ur enī de crastino cogitares.
que habens alimenta vnde cūq̄ quesita et
quibus regar etiam vilissimis refarcit. q̄
saccis cōtenta dego. cōsiderans aues celi q̄
neq̄ laborant. neq̄ nent. neq̄ cōgregāt in
horrea. et pater celestis pascit eas. **P**ro/
p̄rietas ex aduerso contendebat/ primo iux
ta sniam **A**resto. argumētis policiā socra
tis et platonis. q̄ erat exp̄diēntior ap̄d ho
mines p̄supposito peccato secus in statu
gle. **S**ecus in originalis statu iusticie vbi
fuisent oīa cōia. vbi nullus app̄riando di
ciss. hoc meū est. hoc est p̄o tuū q̄m vnicui
q̄ fuissent omnia subiecta sub pedibus ei⁹
Omittat de singulis hominib⁹ fiat d̄ plarū
ecclesie tantū fmo/ quib⁹ ego p̄rietatis mltū

offero fructū spūe p̄sertim q̄ntuplicē i edī
ficandēz s̄bditoz. **D**ūc ex me p̄mo subdi
dia sp̄aliū. vnde miam exerceat ap̄d subdi
tos egēres afflictos ⁊ debiles pupillos vi
duas neq; sub specie pietat; ⁊ q̄st; spolia q̄
runt ouium neq; lac emungūt vsq; ad san
guinem. q̄d vt exercere posset sc̄tus. **T**ho
mas cantuariēn; studuit vsq; ad mortē pro
seruatione redditū ecciasticarū decertare.

Habent ex me pluri sc̄do decem ⁊ ho
nestum statum fulgentem ⁊ reuerendū co
ram pp̄lis; qui sicut aiales neq; satis capi
unt celestia neq; virtutes interiores plene
cōsiderant. p̄pterea facilliter egenos ⁊ p̄ano
sos homines p̄cipue si opporūne ⁊ iporū
ne questuati fuerint vertunt in opprobriū
vel cōtemptum. maxime dum non assunt
eis opationes heroyce ⁊ miraculose. quem
admodū fuit in sanctis aplis ⁊ plimīs suc
cessoz. alioquin si quis ornatum exteriorē
splendidum culpāt in plaris. tollat ex con
sequenti p̄ciosissimos ⁊ p̄clarissimos quos
libet ritus ⁊ ornatus ab ecciā. que incedit si
cut regina in tunicis casulis cappis ⁊ cete
ris vestimētis deauratis circūdata varia
te. **A**dde tertio q̄ tyrannis incurio formi
dinem ego p̄petas. dum attendunt me pa
ratam ⁊ potentem ⁊ talem esse que sufficiā
eis resistere. **I**n subditis p̄pterea discolors
et insolentes ego disciplinatas punatiōes
potens exerceo. ne sua contra p̄boz vitam
tam quietam p̄ualeat effrenis iniquitas.
et vt regētis conseruetur auctoritas. **P**o
stremo sollicitudinem anxiam ⁊ quando
q; fraudum sectatricem ego p̄ptetas a pre
latis et domesticis suis excludo. distribuēs
vnicuiq; p̄t opus est. ne vel rapere vel co
gitare supra modū. de crastino compellat
eos egestas. cui parum esse fidei dicit satiri
cus. et lex. hec est ecclesie p̄mitue institutio.
hec aurea mediocritas. quā **S**alomon op
tando descripsit. **D**iuicias inquit ⁊ pauper
tatem ne dederis mihi. sed tantum victui
meo tribue necessaria. pusilli animi est dic
Seneca non posse pati diuitias et indice
re sibi odiū auri vel argenti. refrenetur cu
piditas. et sufficit. **P**arabat ad hec men
dicitas contentiosa voce responsionem. ad
h̄cere p̄ponens se talem esse cui mediocri
tas amica est. quoniam nihil habens ipsa
iure p̄ptetario. possidet omnia caritatis ⁊
sufficiētie titulo. querit enim primum re
gnum dei ⁊ iusticiam eius. omnia idcirco
apponuntur ei. nihil insuper se timere de

sendit. nimirum quia nihil p̄dere habet. in
cultans illud satirici. **L**antabit vacuus co
ram latrone viator. **C**oncludit p̄ptetatem
esse tumidam. elatam. pomposam. iactatri
cem sui. desidiosam. cecam. insciam ⁊ hebe
tem. que quia tangit picem diuitiarum in
quinatur ab ea. ⁊ spinarum aculeis cruen
tata suffocatur. neq; pascit quia mercenna
ria est oues. p̄ptetas pabulo doctrine. s; emū
git vsq; ad sanguinem. et excoziat vsq; ad i
teriora ossium ⁊ discrimem vite. **C**eterū
has impatienter ferens mendicitatis con
tumelias ipsa p̄ptetas dici non potest qua
lia quanta q; reddere verba parabat. **Q**uo
cans eam in p̄mis apostatam a lege quali
bet nature scripture et gratie. nec decrat al
legationum multiplicatio. **S**eductricem
insuper arguebat eam. fallacem girouagā.
que penetrat sub obtentu. nedum prolixē
orationis. p̄t loquitur apostolus. s; cons
fessionis. domos. captiuas ducens mulier
culas oneratas pctis. que rursus nomē hu
mile paupertatis facit instrumentum sibi
et medium sub velamine p̄uilegioz ad om
nes diuitias. delicias. pompas. cum sumo
ocio sine labore plus ceteris hominib; asse
quendas. **P**ergebat vltra p̄ptetas indu
cere testes autenticos p̄ se vitas patrum. au
gustinum. de opere monachorum. librum.
de sancto amore. p̄positiones domini. **A**r
macani cum similibus multis. **Q**ue demū
sectas habens inter se. p̄ diuersitate habitu
um et doctrinarum. coniungitur ad impu
gnationem ceteroz secularium ⁊ regulari
um prelatoz et doctoꝝ. **T**um exhorui
fateor in ipsa meditatione mea quando ta
lem suboriri contentiosam hostilitatem. p̄
p̄ptetatis et mendicitatis animaduerti. qui
prius in audiendis laudibus vtriusq; se
dulus delectabar. **E**xclamo protinus. abis
te p̄cor. hinc. neq; iurgijs istis me fatiga
ueritis. **I**taq; non nostrum inter vos tan
tas componere lites. **I**te potius ad experi
entiam. hec siquidez mentiri nescit de quis
bus nouit. nouit autem omnia ⁊ mentien
tes non patitur non redargui. hec ideo te
stis idonea hec iudex incorruptissima. que
si querelam hanc susceperit. suggerat ⁊ in
sinu et sacro sancto generali concilio.
Quid sentiendum insuper allegat. vtrim
q; quid demum faciendum. **E**tenī si men
dicitas probare voluerit testimonijs ope
rum dilucidis q; ad illa p̄ eas ⁊ proposita sic
efficax mediatrix ipsa p̄orsus suscipienda

Mendicitatis et proprietatis

fontem q̄ iudicabitur. Similiter et pro-
prietas laudabitur et in placis si tales i eis
quales pponit effectus operatur. Verū p̄cla/
redictū est a quodam respublica vel eccia/
stica non regitur p̄ sed nec solo dictamie
speculatiue vel imaginariē rōnis guberna-
tur. executio requiritur in p̄cacione o-
peris q̄tum res humanep locis tempibuf
et p̄sonis paciūtur. Deniq̄ est inuenire sta-
tum imo nec homines vnicū nisi rarissime
in quo granis virtutū mixte nō sunt p̄les
numero palee defectuū. Nam et cūz tritico
crescūt zizania z qualia tolerare cōuenit vel
sic eradicare ne sil' euellatur z triticiū. Sil'
vinū deuotionis: secū fert acinos z feces q̄
rundam defectuū humane corruptiōis. E-
nitat' status quilibet esse talis qualem vult
se estimari: atq̄ respectu finis sue cōstituti-
onis cetera conet moderari. Sit mendici-
tas vt p̄tendit ad cōtemplatiōem liberior/
sit ad p̄dicatiōem vtilē aptior/sit ab adula-
tione longior/sit a formidine z ambitione
remotior/sit ab omni tempaliū sollicitudi-
ne quietior. Proprietas vero sicut gloriā
hospitalitatem exerceat. decētem z venerā-
dū absq̄ fastu sup̄fluo statū teneat/formi-
dinem tyrannis incutiā subditos insolē-
tes coerceat/sollicitudinem noxiā et an-
xiā p̄cul a se suis q̄ familiarib' abijciat.
Deminerit tandem vtraq̄ iuxta comici sē-
tentiā/quoniam hec omia in mēdicita-
te z p̄prietate talia sunt qualis est animus
vrentis: hoc cernere est in vino bono sapie
salutaris. Cuius odor sapor z vsus fit alijs
in egritudine z morte: alijs autē pficit
ad sanitatem z vitam p̄petuā. Tō summa/
ta est dicitis istis secūda cōsideratio/sit trā-
situs in tertiam z postremam.

In nuptiis ec-
clesie nunq̄ deesse poterit zc.
Primā huius cōsideratiōis p̄tē
affirmat xp̄us sacerdos in eternuz/cui⁹ lex
si deficeret sacerdotiū non subsistere conse-
quēs esset/sicut ecōuerso dicit ap̄ls q̄ trā-
lato sacerdotio necesse est vt legis transla-
tio fiat. Altera vero ps cōsideratiōis vti-
nam falsa esset sed verissima cē nimis expi-
ri datū est. alioquē nunq̄ tot errores tot in-
sanias falsas/tot hereses menstruosissimas
cōfutas fuisse etiam vsq̄ ad adulteratiōē p̄-
moꝝ p̄ncipioꝝ moralū que sunt de p̄mis
amp̄lioniū z inscriptiōib' nature/sensisse

mus in hoc cōcilio/in cuius gremio per a-
liquos fouentur nutriūtur multiplicantur
et augentur sicut infra mirabim'. Sūr q̄/
bus vinū sacre sapientie z odor eius vertit
in abominatiōem quoz ista vox est. Quid
ad nos fmo de fidesatis est q̄ xp̄iani sum'
credimus vt pentes nostri in simplicitate
bona/hoc sufficit z satis ē/q̄ scruator ma-
iestatis opprimeat gloria nec opus est al-
tiora se querē. Dicitur hec nedum a sim-
plicib' z idiotis. sed a magnis p̄latis. q̄bus
ex officio competit patos semp esse debere
ad satisfactiōem omi p̄scēt rōem de ea q̄
in eis ē fide. Vox alioꝝ est dum p̄pinari q̄
ritur vel depurari vinum sacre fidei. queri-
mus pacem. querimus vnionem z ecce tur-
batio. cōturbat enim vinum istud plimos
diuisiones sectas odia dissensiones indu-
cit per vnūsum corpus huius sacri con-
ciliū. dissimulatio vel dilatio nōne salubri-
or: nōne discretior existeret? Sunt alijs nec
facile dixerim si deteriores porib'/scioq̄ in-
saniores. Bibunt illi quidem vinum sacre
scripture sed quia corruptis morib' q̄si fe-
brilibus toridem humorib' infecti sunt de-
lirant ap̄rissime z in ip̄is vt aūt ianuis p̄n-
cipioꝝ cespitant impigūt palpāt z corru-
unt incurrentes illaz euangelice prophete
maledictiōem si ad allegoriam traducta sit
Verū hi quoq̄ p̄ vino nescierūt z p̄ ebrie-
tate errauerunt/sacerdos z p̄pha nescierūt
p̄ ebrietate absorpti sunt a vino. errauerūt
in ebrietate/nescierunt videntem. ignora-
uerunt iudicium. Sequitur omnes ei mē-
se replete sunt vomitu sordiumq̄ ita vt cēt'
locus vltra. Die vomit' z he sordes q̄d ap-
tius q̄ hereses ex indigestione vini sane fi-
dei p̄deutes significant: quib' mensa sa-
cre scripture reddit' abominabilis: hinc
videtur impleta de talib' imp̄catio p̄p̄eti-
ca fiat mēsa eoz/mēsa sacre scripture/in la-
queum. z in retributiones z i scandalū: ob-
scurentur oculi eoz. ne videant. Et iterum
psalmus alter. Turbati sunt z moti sunt si-
cut ebrius: z omnis sapiētia eoz deuorata
est. Rursus in Jeremia Sume calicem vi-
ni furoris huius: quia scz malos furentes fa-
cit q̄d patuit in iudeis inuidis z auaris su-
rentib' ad doctrinam xp̄i. Sequitur. et p̄-
pinabis de illo cunctis gentib' ad q̄s mit-
tam te z bibent z turbabuntur z insanient.
a facie gladij quem ego mittam inter eos.
Sequitur: bibite et inebriamini z vomite

et cadite/et nolite consurgere a facie gladij quem ego mittam inter vos. Per gladiuz hunc verbū dei/sicut p vniū doctrina fidei mystice designatur. **E**xempla heu maledictionis huius nimis apparent apud non nullos in nuptijs etiaz huius cōcilij positi. **C**uius hanc vnam vel maximam cām accipe/qz ad examinationem pestiferarū doctrinarū multipliciter enomitarū nequaquē dātū est theologis ac iurispitis sepe a libere cōuenire/ pbiberi questū est hoc potius vjū et exemplo nimīū scandalosis/ viderentibz veritatem in mendacio de q̄ **J**eremias/ vere mendatiū opatus est stilus scribarū mendax/ dū in calice pphano fit vini theologicī p̄p̄natio. **Q**uo circa ponatur hic vna ex petitionibz cōpositis/ vt ex assertionū fieri examinatio p singulas nationes ppter cas. cii. **P**rimo qz tandē sic oportebit examinationē huius doctrine fieri si vera sit et sana/ vt dogmatice p xpianitatē raz pplo q̄ clero/ et an sit in foro conscie salubriter cōsulenda/ et fiat hoc in cōe p singlas nationes et sacriū collegiū p̄ q̄ ferat in cōfessione snia. **R**ursus secūdo qz materia talis est de qua possunt iudicare ne dū theologi sed canoniste et legistes boni morales imo et generaliter omnes habentes sanum et integrū iudiciū rationis/ cōcernūt em̄ pcepta moralia que sunt p̄ma pncipia naturaliter inserta cordibz hoim/ licet etiaz sint diuina lege repetita et iussa/ ppter malicie nubē que scripturam hanc obtenebrās obfuscant in cordibz malignoz. **S**ubinde qz constat qz assidue scandala multiplicantur occasione dilationis q̄ fit et facta est iaz per annū cū dimidio et vltra in hoc sacro concilio/ dum non est declaratū qd veritas hēat supra p̄dicts. **A**mplius quarto qz talis dilatio cedere videt in grāde dedecus hui⁹ sacri cōcilij dicētibz multis vario mō qz conciliū materiā istam determinare vel nō audeat qd est timiditatis et ignauie/ vel nescit qd est cecitatis et ignorantie/ vlt nō vult qd non est caritatis vel iusticie. **A**mpli⁹ qz si tanta sollicitudine damnati sunt errores et errantes a pncipio concilij vsqz nunc de alijs terris et puinitijs vbi multi potētes de illis terris nedū nō querebāt hoc/ sed totis studijs p litteras et aliter obsistebant/ gues nimis videretur et scandalosum in p̄dictis terris qz errores in regno francie seminati in notoriam seditionem et scandalū totius re-

gni/ in pnciem incredibilem tam aiaruz q̄ corporoz. non declararent hic vel damna/ rentur/ cum hoc requirat rex francie christi anissimus/ cum cōcilio suo toto et pclarissimā vniuersitas p̄sien cū tanta instantia tā p litteras patentes q̄ aliunde et cū testimonijs nimis credibilibus sup scandalis et seditionibus puenientibz assidue ex doctrina tali. **A**dditur hic qz principes dicere possēt **J**ohem hū et errores suos fuisse damna/ tos/ qz erant cōtra platos et clerū/ sed dimittunt istos iohis parui/ qz sunt cōtra principes et seculares/ licet ad veritatem tangunt ecciasticos cū secularibz sicut scribit imperator. **P**roinde sexto qz serenissimus rex romanoz et dū p̄sens erat verbis et abñs litteris attentissime recōmendauit cām istaz et damnari/ pcurauit istam assertionē. **Q**ui libet tyrannus et c. **I**n qua virtualiter et sufficienter hec doctrina. ic. assertionū dāna/ ta est sicut patet intuentibz/ et declarabitur manifestius ex inspectione toti⁹ pp̄os pncipal. **J**o. pui. p̄ducte ex pte regis francie corā toto concilio generali/ cum instantissima petitione examinationis diligentis de eadem faciente. **S**eptimo qz et si forsitan fm aliquoz iudiciū hec materia potuisset ab initio dissimulari ad tempus/ hec dilatio seu dissimulatio non habet mō locū/ qz p oportunitatē aliquoz ne durius qd loquamur effectum est vt nedū dogmatizaretur hec doctrina p vniū scz mḡm **J**o. parui/ sciam p plurimos in hoc concilio et alibi/ q̄ quauersum et sp̄aliter p totū regnū francie cum multiplicatōe erroz alioz nō minus piculoso/ et cū autoritate illoz qui se sub scripserunt in modū cōitatis seu cōgregationis/ ne dicamus monopolij vel conspirationis/ sicut in scedula fratrum mendicantium de quattuor ordinibus late patet. **A**mplius octauo qz necesse est concludere qz multi sunt heretici vel saltem hereticātes in hoc sacro concilio et alibi/ qm̄ multi ex vna pte dicunt et constanter affirmāt. qz hec doctrina est erronea in fide et moribz/ ac multipliciter scandalosa/ alij sunt in oppositum dicentes qz hec doctrina est vera. alij qz est opiabilis. alij qz est pbabilis ad vtrā qz ptem/ alij qz est forsitan vera. alij qz non iudicio fidei reprobanda/ qz nō p̄finit ad fidem. **C**onstat autē qz assertiones iste sic cōtrarie stare non possunt cum fidei puritate/ et sine scandalo manifesto totius ecclesie.

Corrigendos esse errores

Est igitur de necessitate salutis puidendū p h sacrosanctū cōciliū. Rursus cōtinuādo qz si fieret vt aliq̄ q̄runt dilatio ad futurū pontificē vel cōciliū/esset grauis nota hu/ius sacri cōciliū/qz diceret sicut p̄actū ē qz materiam hanc terminare vel nō auderet/vel nesciret vel nō vellet/ergo et futurū sū mus pontifex rōnabilius posset excusatio nem p̄tendere regerendo culpam sup̄ pla/tos de hoc cōcilio/qz vel timuerūt vel nesci uerūt vel noluerunt ponere terminum tali cause. Et cōstat qz nō habebit plures clerī/cos vnus papa q̄s habeat hoc cōciliū/nec maiorem audaciam. Adde decimo q̄a necesse est dicere qz rex francie vnīuersitas p̄sien. z pene totus clerus francie decipiū tur circa hanc materiam/quā tāto studio p̄sequūtur vt damnet. aut ex altera p̄te deci/piunt illi q̄ ad oppositū tendūt querentes absolui z iustificari in hac cā/potest autem p̄ns cōciliū finem apponere/declarādo ve ritatem cui omnes et singuli dicunt se pa/ratos obedire/et ita cessabit ois discordia.

Subiūgatur vndecimo qz iam videtur modus debitus tractādi/debet em̄ cā fidei tractari simpliciter z de plano sine strepitu z figura iudicij. Et qz p̄us añ oia fiat in q̄s̄tio et determinatio de ipa veritate fidei et suoliterē qz d̄ itereē p̄soli c̄cūqz. **D**z insu per audiri libere quilibet in denūciatione sine hoc qz q̄ratur inuolui p̄ lites/debet p̄re reā examinatio fieri nō in abscondito vl̄ p̄ scedulas nec p̄ cōspiraciones sed in publi/co coram p̄tis vt habeāt ad inuicē colla/tionem z examen diligens frequens z libe rum/nec debent vota publicari saltē extra cōciliū maxime cū signo notarioꝝ autenti co p̄usq̄ factū taliter extiterit. **D**emū null⁹ p̄tus p̄sertim theologus/pōt aut debet in tali materia fidei tāq̄ suspectus repelli q̄n interfit examini z iudicio/nisi forsan alle/getur z p̄betur cōtra eum qz est in fide meri/to suspectus vel infectus. **U**trū vero factū fuerit oppositū oim̄ p̄dictoꝝ in p̄cessu hu/ius cāe iam notoriū ē et pateret ex p̄cessu qz et p̄positū est interesse p̄sonale z denūciato res quesiti fuerūt inuolui z facte sunt inuo lutiones p̄cessuū non sine grauib⁹ exp̄sis. **E**t reuerendissimas in xpo p̄r̄ d̄ns cardinal cameraeñ. summus inter suos theologus. nō in fide p̄ d̄i grām suspect⁹ cōmissari⁹ p̄ hoc sacrum cōciliū repulsus est. **E**t magi/stri in theologia nullū inter se potuerūt ex/

amen facere/deliberaciones quoq̄ secreta prius in sacco posite/sunt p̄usq̄ exaiarent publicate p̄ vnīuersum regnum francie a libi cū signis notarioꝝ vbi nedū fidei s̄ p̄ sonis imminet grande scandalum et peri/culū cum materia hec tangat magnos po tentes. **E**t apparet satis clare ex mō et for/ma cuiuslibet deliberantis. que p̄sona sit vl̄ que p̄sone deliberātes. q̄suis nō in scripta sint noia singuloꝝ sed aliquoꝝ et specialis ter medicantiū quattuor ordines exprimi ntur in scedula suas deliberaciones conti nente. **A**ttento etiam qz aliquę deliberatio nes loquūtur iniuriosissime cōtra magnos et diuersos z innocētes/ita vt magis sint li belli famosi p̄tinus lacerandūq̄ deliberati ones recipiende vel p̄mulgende. **D**icat postremo et vltimo qz p̄ literas serenissimi regis romanoꝝ et regis francie ac vnīuer/ sitat⁹ p̄sien. z ex notorietate facti cōstat qz se tentia annullationis q̄ lata est ad ver⁹ se/ tentiam ep̄i p̄sien. z inquisitoris nullate/ nus explicando causas annullationis gene rauit z generat assidue scandala cōtra fide. z cōtra bonū pacis/p̄ vnīuersum francie re/ gnum apud doctos et indoctos/dum ad/ huc penderet z penderet p̄ncipalis materia fidei coram hoc sacro cōcilio. nec debuisset accessoriū terminari p̄usq̄ hoc p̄ncipale.

Preterea necesse est necessitate p̄cepti diu ni affirmatiu/et salutis eterne qz ad occur rendum istis et p̄oribus scandalis hoc sa/ cro sanctum cōciliū q̄s citius cōmode fies ri poterit/sicut fieri cōmode cito pōt/deter minet istō p̄ncipale declarando viḡ verita tem qm̄ hoc deciso cetera faciliter vel defā dentur vel quiescent atq̄ sedabūt. **S**ed oportet vt p̄mittitur z instanter pet̄t exa/ minationem fieri in sacro d̄noꝝ cardinali um collegio et p̄ singulas nationes zc.

Subiūgatur sequens opusculū p̄ cō/ plemento consideratiōis huius vltime vbi videbit pius et sapiens lector quāta neces/ sitas incumbit apud reuerendissimos pat tres ac deo amabiles ep̄os cum p̄claris do ctoribus et ceteris spectabilibus dominis de cōcilio puisionem apponere. **A**tenden do qz ad extirpationem heresum p̄cipueo cati collectiq̄s sunt.

Finit.